



Obnovljivo & održivo

Svakome je valjda jasno da je budućnost energetike, prometa i svih drugih grana ljudske djelatnosti pa i cijelog čovječanstva obnovljiva i održiva. No, problem je u tome što dio stručnjaka i javnosti, a ponajviše raznorazni 'aktivisti' misle da ta budućnost dolazi doslovno već sutra. Naravno, to jednostavno nije moguće.

Najbolji primjer nepromišljenosti i neuzimanja tehničkih ograničenja u obzir pri donošenju odluka za budućnost može se vidjeti u području prometa. Radi se o odluci o tome da bi 2035. godine sva novoproducirana vozila u Europskoj uniji morala biti električna. Baš me zanima kako su ti 'stručnjaci' zamislili da, nakon što dođem do svoje zgrade i zatim 15 - 20 minuta tražim parkirno mjesto te ga konačno nađem, baš ono bude imalo priključak za punjenje (istini za volju, odgovor znam i posve mi je neprihvatljiv - imao sam prilike nedavno vidjeti kako su to 'riješili' u Parizu!). Mnogo razumniji prelazak na potpunu elektromobilnost bio bi postupan. Primjerice, postavili bi se rokovi kada bi određene kategorije vozila morale biti električne. Tako bi se jedne godine započelo s taksijima i drugim vozilima javnog prijevoza, a onda, godinu ili dvije kasnije, to bi obuhvatilo sva dostavna, servisna i slična vozila, dok bi potom to bila sva vozila javnih službi, državnih i tijela lokalnih uprava. Kada takva tranzicija svih neprivatnih vozila jednom bude dovršena, onda bi se moglo razmišljati o tome da sva vozila budu električna. To bi značilo mnogo manje ambiciozan i s današnjeg gledišta razumniji i uz manje potresa ostvariv rok, a ne onaj od kojeg nas dijeli tek desetljeće.

Da s tranzicijom ne treba brzati, biti nepromišljen i ostvarivati je pod svaku cijenu, već je notoran primjer Njemačke, a to vjerojatno ne bi bila u stanju napraviti ni naša, na brzinu donesenim odlukama već poslovično sklona politika. Zatvoriti sve nuklearne elektrane, nakon što se već krenulo s napuštanjem primjene termoelektrana na ugljen i u vrijeme plinske krize, bez pričuve za izvanredne slučajeve, stvarno je ludost. Je li to bilo namjerno i svjesno ili su se ipak poklopile nesretne okolnosti, o tome će zadnju riječ imati povjesničari (ili birači na izborima, svejedno).

Budućnost hrvatske energetike svakako je obnovljiva i održiva. Zato su nam dobrodošle sunčane elektrane na svakome krovu, a osobito na golemim krovovima trgovačkih centara, ho-

tela, parkirališta, logističkih i proizvodnih hala. Za postavljanje vjetroelektrana ima još brda po Dalmatinskoj zagori i Lici, gdje je to s obzirom na prirodna i zemljopisna ograničenja moguće (i gdje nema stanovnika ni gospodarskih djelatnosti), a tu je i mogućnost njihovog postavljanja na sjevernom Jadranu, u području naftnih i plinskih platformi (naravno, ako se pokaže da su tamošnji vjetrovi za to prikladni). Geotermalne elektrane i toplane također bi se trebale izvesti gdje je to jednostavno i financijski prihvatljivo, a i sunčanih toplana trebalo bi biti više, baš kao i pripadajućih toplinarskih sustava (za sada je u pogonu samo onaj u Vukovaru). Ne treba zaboraviti ni na elektrane na bioplin, biomasu i otpad, ali uz uvjet da se kod postrojenja na biomasu kao gorivo ne koristi tzv. zdravo drvo, već isključivo ostaci iz šumarstva i drvnoprerađivačke industrije ili pak energetski nasadi. Konačno, tu su i hidroelektrane, za koje, doduše, na hrvatskim rijekama gotovo više nema mogućnosti za gradnju, ali barem još jedno takvo reverzibilno postrojenje nasušno nam je potrebno.

Naravno, za ostvarivanje takve vizije nipošto ne smijemo krenuti njemačkim stopama i odjednom napustiti klasičnu energetiku. Dakle, ne možemo do sutra odustati od svih plinskih projekata, postojećih distribucijskih sustava, novog terminala na Krku ni plinskog grijanja. Ne možemo ni tek tako zatvoriti 'ugljenaru' u Plominu, bez obzira na to što trenutačno ionako ne radi i što bi trebala raditi još svega osam godina. Svi ti sustavi i postrojenja moraju i trebaju raditi sve dok s obzirom na cijene energenata koje koriste i na cijene raznih ekoloških i drugih nameta budu isplativa i sve dok za svaki kW iz njih ne bude dostupna zamjena iz obnovljivih izvora (s pripadajućom pohranom, naravno).

A što ćemo s klimatskim promjenama? One su činjenica, događale su se, događaju se i događat će se, čak i ako do kraja godine svi budemo vozili električne aute i grijali se na dizalice topline. Iako se radi o nesumnjivo odličnim rješenjima za promet i grijanje (i hlađenje), zdrav razum nam govori da ih svi ne možemo početi koristiti preko noći.

Želim vam svima ugodan ljetni odmor.

Vaš Boris Labudović